

стратегічної компетентності. *Іноземні мови. 4.* 9–20.

Полонська, Т. (2014). *Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи: метод. реком.* Київ: Педагогічна думка. 80 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9566/1/14-08_3.pdf

Тихонова, Т. В. (2018, 18 грудня). *Комплекс вправ для навчання діалогічного мовлення.* На Урок! URL: <https://naurok.com.ua/kompleks-vprav-dlya-navchannya-dialogichnogo-movlennya-76199.html>

Чижик, Р. (2023, 26 грудня). *Ситуативні вправи з додатковими завданнями для формування умінь і навичок діалогічного мовлення в учнів 5-7 класів.* На Урок! URL:

<https://naurok.com.ua/situativni-vpravi-z-dodatkovimi-zavdanniyami-dlya-formuvannya-umin-i-navichok-dialogichnogo-movlennya-v-uchniv-5-7-klasiv-383415.html>

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Змисла С. В.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

KEY ASPECTS OF TACTICAL MEDICINE DISCOURSE TRANSLATION

Анотація: розвиток тактичної медицини став критично важливим компонентом домедичної допомоги, особливо у військових, правоохоронних органах та при ліквідації наслідків стихійних лих. На відміну від звичайної медицини, тактична медицина працює в умовах високого ризику, обмеженого часу та ресурсів, де комунікація має бути негайною та однозначною. Стандартизована медична термінологія, часто утворена шляхом суфіксації, префіксації, складання, забезпечує чіткість і зводить до мінімуму подвійне тлумачення. Граматичні особливості, такі як пасивний стан, номіналізація та наказові форми, підвищують точність і ефективність перекладу. Техніки перекладу включають граматичні адаптації, такі як заміна, пропуск і додавання, для подолання лінгвістичних відмінностей між англійською та українською мовами.

Ключові слова: тактична медицина, медичний дискурс, ТССС, перекладацькі трансформації, суфіксація, префіксація.

Summary: The development of tactical medicine has become a critical component of pre-hospital care, particularly in military, law enforcement, and disaster-response operations. Unlike conventional

medicine, tactical medicine operates within high-risk, time-sensitive, and resource-constrained environments, where communication must be both immediate and unambiguous. Standardized medical terminology, often created through suffixation, prefixation, compounding, and abbreviations, ensures clarity and minimizes ambiguity. Grammatical features such as passive voice, nominalizations, and imperative forms enhance procedural accuracy and efficiency. Translation techniques involve grammatical adaptations like replacement, omission, and addition to address linguistic differences between English and Ukrainian.

Key words: tactical medicine, medical discourse, TCCC, translation transformations, suffixation, prefixation.

Problem statement. Crisis medicine has an increasingly important role in today's world of global instability, which includes armed conflicts, natural catastrophes, terrorist acts, and pandemics. Transferring specialist medical information from one language to another is crucial for providing good emergency treatment. Incorrect translation of a phrase, grammatical structure, or instruction can be disastrous. The issue of proper translation of crisis medicine discourse is connected not only to terminology correctness, but also to language and cultural differences, brief presenting style, and the grammatical modifications required to retain functional relevance in translation. The study's significance is based on the necessity for a detailed investigation of the lexical and grammatical aspects of crisis medical discourse in the context of translation. The discourse of crisis medicine is a separate professional communication environment that operates in situations posing acute hazards to human life or health. The World Health Organisation (WHO) defines crisis medicine as "the systematic response to emergencies resulting from disasters, natural calamities, or military conflicts, prioritising the provision of emergency care" (WHO, 2024).

Analysis of the latest research and publications. The issues of medical translation are discussed in the works of A. Newmark, P. Newbold, Bozhuk A., L. Kiyak, O. Pakhomova. Modern research focuses on the structural and semantic organisation of medical terms, the use of affixation, composites, abbreviations and the peculiarities of grammatical transformations in the translation process. However, the field of crisis medicine, in particular tactical medicine, remains insufficiently studied in Ukrainian translation studies. The need for an interdisciplinary approach and the specifics of emergency situations require a deeper analysis.

Setting goals and objectives. The purpose of the article is to comprehensively study the key aspects of translating tactical medicine discourse with a focus on lexical and grammatical features, structural models of terms and practices of adapting specialised vocabulary in extreme

conditions. Particular attention is paid to translation strategies that ensure the accuracy, efficiency and functional relevance of a professional medical message.

The objectives of the study are as follows:

- to analyse the structural and semantic features of the terminology used in the discourse of tactical medicine;
- to identify the main grammatical transformations typical for the translation of an English-language tactical medical text into Ukrainian;
- to identify difficulties in translating abbreviations and multi-component terms within tactical medicine;
- to propose linguistically sound translation approaches to ensure terminological accuracy and communicative effectiveness in extreme situations.

Summary of the main material. In popular science materials, there are theses about the erroneous use of the term ‘tactical medicine’ when interpreting the concept of Tactical Combat Casualty Care (TCCC; literally, ‘Tactical Combat Casualty Care’ or ‘Tactical Aid to the Wounded in Combat’), since TCCC materials refer specifically to tactical aid for injuries during combat operations or in tactical conditions, provided by military medics or by one military to another; in both cases, the provision of this aid involves military training (combat skills, handling weapons, working as part of a unit, etc. The article distinguishes between tactical assistance, which can be provided by persons without a specialised medical education, and medical assistance, which is provided by qualified medical professionals. (Bozhuk, 2024) The discourse of crisis medicine is a highly specialised communicative environment characterised by informativeness, clarity, imperativeness and emotional neutrality. The article analyses 204 terms from the English-language TCCC Guidelines and their Ukrainian equivalents.

In translation, grammatical transformation plays an important role - substitution, transposition, addition or omission of elements (Newmark, 1988). For example:

Recovery position → *Стабільне бокове положення* — функціональна адаптація; *Definitive airway* → *Інтубація або трахеостомія* — уточнення значення; *Place an active heating blanket* → *Накрийте пораненого самонагрівною ковдрою* — локалізація.

One of the key aspects of translating tactical medicine discourse is the correct transfer of terminology, which is formed by means of affixation, as well as grammatical and syntactic constructions. The study has revealed the dominance of the suffix method of word formation in both English and Ukrainian.

According to the quantitative analysis, the most productive suffixes

in English are: -tion/-sion (23.6%) — *evacuation, decontamination*; -ing (15.5%) — *monitoring, bleeding*; -ed (14.9%) — *perforated, displaced*.

They following suffixes dominate the Ukrainian language: -анн(я), -енн(я) (32.5%) — *забезпечення, ушкодження*; -нн (26.3%) — *поранення, зменшення*; -ов (11%) — *згортання крові, перев'язування*.

These suffixes perform the same functions – they nominalise processes, functions or states. For a translator, understanding productive models is the key to accurately reproducing medical concepts.

Prefixation in both languages plays a role in the semantic modulation of concepts. The most commonly used ones are:

English: post- (21.5%), pre- (16%), in- (13.8%), dis- (15.4%);

Ukrainian: з- (27.5%), по- (19.6%), пере- (17.6%).

The prefix post- indicates an action after an injury (post-traumatic shock), and the Ukrainian з- indicates the completeness of the action (stopping the bleeding). This demonstrates functional parallelism and requires careful selection in translation.

Permutation is a translation transformation involving a change in the order of words or phrases within a sentence or phrase to make the translation sound natural and grammatically correct in the target language. The English word order often does not coincide with the Ukrainian one. For example:

Rapid casualty evacuation → *Швидка евакуація поранених*;
Advanced electronic monitoring → *Сучасне електронне обладнання моніторингу*.

Sentence splitting is a translation transformation that involves dividing a complex sentence into two or more simpler sentences in the target language. This method improves clarity, readability, and coherence, especially in crisis medical texts where instructions must be explicit and easily understood. Instructions in English are often briefly presented in one sentence, which requires splitting into two in Ukrainian:

Apply direct pressure to stop bleeding and secure dressing firmly → *Накладіть прями́й тиск, щоб зупинити кровотечу. Надійно закріпіть пов'язку*; *Check airway, breathing, and circulation* → *Перевірте дихальні шляхи. Перевірте дихання та кровообіг*; *Evacuate the patient to the nearest medical facility immediately after stabilization* → *Стабілізуйте стан потерпілого. Після цього негайно евакуюйте його до найближчого медичного закладу*.

Omission is a translation transformation that involves deliberately removing elements from the original text that may be redundant, unnecessary, or implicit in the target language. It helps to streamline the translated text, making it clearer and more concise.

Battery-powered warming device → *Електричний зігрівальний пристрій*; *Disposable plastic syringe* → *Одноразовий шприц*; *Sterile medical gloves* → *Стерильні рукавички*.

Ambiguous words possess multiple translation equivalents corresponding to their various meanings. Variant equivalents refer to the counterparts of an ambiguous word. A variant equivalent refers to one of the potential translations of a term (Karaban, 2004). Some terms have only conditional or stylistically adapted equivalents:

Needle decompression → *Голкова декомпресія грудної клітки*; *Return fire* → *Відкрити вогонь*; *Recovery position* → *Стабільне бокове положення*.

Explication. Meaning specification is a lexical transformation in which a term with broader semantics in the original context is substituted with a term that has narrower semantics (Karaban, 2004). The term may be supplemented to maintain information content:

Check airway → *Перевірте прохідність дихальних шляхів*; *Stop bleeding* → *Зупиніть критичну кровотечу*; *Secure dressing firmly* → *Надійно закріпіть пов'язку на рану*.

The lexical translation transformation used here is generalisation, which contrasts with the concretisation transformation. In this process, a word with a narrower meaning is substituted in the translation with a word that has a broader meaning, frequently a hyponym (Karaban, 2004). When the term is too complex, generalisation can be used:

Insert a 14G or 10G, 3.25-inch needle → *Виконайте голкову декомпресію*; *Apply hemostatic dressing with direct pressure* → *Використовуйте кровоспинні засоби*; *Administer 10 ml of 10% calcium chloride IV.* → *Введіть препарат кальцію внутрішньовенно*.

Calculation involves the process of translating new terms, where the initial entry in the dictionary is typically selected as the equivalent for a simple or complex term from the source language into the target language (Karaban, 2004).

Clinical decontamination equipment → *Клінічне деконтамінаційне обладнання*; *Hemorrhagic shock* → *Геморагічний шок*; *Tactical evacuation* → *Тактична евакуація*; *Combat stress reaction* → *Бойова стресова реакція*.

Research findings. The discourse of crisis medicine has unique lexical and grammatical characteristics that are due to the extreme conditions of communication. Effective translation requires not only a perfect command of terminology, but also the ability to perform grammatical transformations, adapt the text to the cultural and linguistic context, and meet the requirements of clarity, accuracy and standardisation. A translator must be not only a language intermediary, but also a specialist who is familiar with the medical field.

Prospects for further research. Further research should focus on automated medical text translation systems, the development of standards for the translation of crisis protocols, the analysis of interlingual interpretation in multicultural humanitarian operations, and comparative analysis of terminology systems in different languages. The study of interpretation during crisis missions (combat, evacuation, triage) is also a promising area.

Reference

Божук, А.О. (2024). *Проблематика та специфіка англо-українського перекладу текстів з тактичної медицини*. Закарпатські філологічні студії. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика». Вип. 38. С. 187–193. URL <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/38/37.pdf> (date of access: 06.04.2025).

Карабан В.І. (2002). *Переклад англійської наукової і технічної літератури*. Вінниця: Нова Книга.

Березан С., Ротчук С. (2016). *Тактична медицина для підрозділів спеціального призначення: підручник*. Київ: МВЦ «Медінформ».

Newmark P. (1988). *Approaches to Translation*. Hertfordshire: Prentice Hall.

TCCC Tactical Combat Casualty Care Guidelines. *ITS Tactical*. URL: <https://www.itstactical.com/medcom/tccc-medcom/2011-tccc-tactical-combat-casualty-care-guidelines/> (date of access: 03.04.2025).

World Health Organization. *Emergency Medical Services Systems*. *World Health Organization (WHO)*.

URL: <https://www.who.int/> (date of access: 10.04.2025).

Yemelyanova O.V., Shkurko O.V. (2024). Features of translating English-language military discourse. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*, 67. С. 229-233.

Стасюк О.М.

Рівненський державний гуманітарний університет

ПЕРЕКЛАД ПОРІВНЯНЬ У РОМАНІ ДЖ. СТРАУДА «СХОДИ, ЩО КРИЧАТЬ»: ТРУДНОЩІ ПРИ ПЕРЕНЕСЕННІ СТРУКТУРИ ТА ОБРАЗІВ

Анотація: У статті розглянуто особливості перекладу порівнянь у романі англійського письменника Джонатана Страуда «Сходи, що кричать». У ході дослідження роботи було проаналізовано труднощі при перекладі цих стилістичних засобів та стратегії їх подолання. Основні способи перекладу порівнянь, до яких вдається перекладач: